


Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

(О. Б. Жильцов)
« 01 » 02 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Технології інклюзивного навчання дітей з розладами аутистичного спектра»

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня (назва освітнього рівня, ОКР)	першого (бакалаврського)
освітньої програми	016.00.01 Логопедія (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації (за наявності)	<u>інклюзивна освіта</u> (назва спеціалізації)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 26.14/20

(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 р.

Київ – 2020

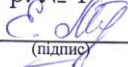
Розробники:

Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти;
Бірюкова Каріна Дмитрівна, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Викладачі:

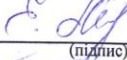
Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти;
Бірюкова Каріна Дмитрівна, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної
Протокол від 15.01.2020 р. № 1

Завідувач кафедри  (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником
освітньої програми Логопедія)

15.01.2020 р.

Керівник освітньої програми  (О.В. Мартинчук)

Робочу програму перевірено

03.02.2020 р.

Заступник директора  (Р.О. Павлюк)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____ 20__ р.
Протокол №__
(підпис) (ПБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____ 20__ р.
Протокол №__
(підпис) (ПБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____ 20__ р.
Протокол №__
(підпис) (ПБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__»____ 20__ р.
Протокол №__
(підпис) (ПБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Технології інклюзивного навчання дітей з розладами аутистичного спектра		
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5 / 150	
Курс	3	-
Семестр	6	-
Обсяг кредитів	5	-
Обсяг годин, в тому числі:	150	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	56	-
Форма семестрового контролю	екзамен	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяти оволодінню студентами основами науково та методично обґрунтованими підходами до розбудови інклюзивного процесу для дітей з аутизмом з опорою на міжнародний досвід.

Завдання:

- формувати загальні компетентності: світоглядну, громадянську, комунікативну, міжособистісну взаємодію, інформаційну, креативну, аналітичну, самоосвітню;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, медико-біологічну, проєктувальну, діагностико-корекційну, консультативну, компетентність у сфері інклюзивного навчання, деонтологічну, фахові компетентності для спеціалізації «Робота з аутичними дітьми»;
- забезпечити набуття практичних навичок при формуванні фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у Центрі «Аутизм-Академія».

3. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти сучасні підходи, стратегії та технології щодо інклюзивного навчання дітей з аутизмом, ключові поняття інклюзивної освіти дітей з аутизмом;
- знати організаційні моделі розбудови інклюзивної практики для дітей з аутизмом;
- уміти вирізняти інформацію, що базується на науково обґрунтованих фактах та міфі про аутизм, у тому числі – щодо можливостей та умов навчання дітей з РАС;
- знати широкий спектр інклюзивних технологій та особливості їх впровадження в умовах інклюзивного освітнього середовища: роль і компетентність кожного учасника команди супроводу, колегіальне здійснення кожного кроку у напрямі створення відповідного й безперешкодного освітнього процесу для дітей з РАС;
- уміти провести консультування учасників освітнього процесу у процесі забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей з РАС в інклюзивному освітньому середовищі: розроблення SMART-цілей, підготовка і проведення засідань команди супроводу, ведення щоденника комунікації команди,

визначення змісту додаткових освітніх послуг, зміна співвідношення різних напрямів корекційно-розвивальної роботи у відповідності до динаміки розвитку дитини тощо;

- знати і розуміти процес оцінки особливих потреб дитини з РАС з подальшим задоволенням цих потреб в освітньому просторі й за межами закладу освіти;
- знати суть інклюзивних технологій, що у найбільшому ступені сприяють ефективному освітньому процесу дітей з РАС.
- уміти здійснювати процеси оцінювання та моніторингу у контексті командного супроводу дітей з РАС у закладі освіти;
- розуміти переваги встановлення партнерських стосунків між фахівцями і батьками, вміти розбудовувати плідну співпрацю з батьками задля реалізації інклюзивних процесів не тільки у закладі освіти, але й у життєдіяльності дитини, в цілому.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Загальні питання організації освітнього процесу для дітей з аутизмом							
Тема 1. Технології інклюзивного навчання для дітей з аутизмом: світовий та вітчизняний досвід	8	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Обґрунтування оптимальних форм, методів, засобів та способів організації навчання дітей з розладами аутистичного спектра	8	2	2	-	-	-	4
Тема 3. Етапи командного супроводу дитини з розладами аутистичного спектра, особливості організації процедури «транзит»	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	-	-	-	12
Змістовий модуль 2. Технології, спрямовані на засвоєння академічних компетентностей дітьми з аутизмом							
Тема 4. Технологія впровадження відповідного й безперешкодного середовища для дітей з аутизмом. Поняття «середовище з найменшими обмеженнями» (the least restrictive environment, LRE)	8	2	-	2	-	-	4
Тема 5. Технологія диференційного навчання та особливості стилю навчання дітей з аутизмом. Індивідуалізація	8	2	-	2	-	-	4

освітнього процесу з урахуванням сильних сторін та потреб дітей з аутизмом							
Тема 6. Технологія «Спільне викладання» (co-teaching) у контексті організації сприятливого для навчання і розвитку усіх дітей середовища	8	2	2	-	-	-	4
Тема 7. Допоміжні технології (Assistive Technology) для підтримки дітей з РАС в освітньому середовищі	8	2	-	2			4
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	-	6	-	-	16
Змістовий модуль 3. Стратегії втручання як психолого-педагогічна підтримка та позитивний вплив на розвиток дітей з аутизмом							
Тема 8. Організація адаптаційного періоду для дітей з РАС	8	2	2	-	-	-	4
Тема 9. Формування основ навчальної діяльності у дітей з аутизмом	8	2	2	-	-	-	4
Тема 10. Налагодження продуктивної взаємодії аутичної дитини з педагогами та однолітками	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	-	-	-	12
Змістовий модуль 4. Вимоги до фахівців закладів освіти, які розбудовують відповідне та безперешкодне навчання дітей з аутизмом							
Тема 11. Головні тенденції та принципи сучасного освітнього процесу. Позиція Педагога	8	2	-	2			4
Тема 12. Вміння налагоджувати партнерські стосунки з батьками аутичних дітей	8	2	-	2			4
Тема 13. Майстерність розроблення супровідної документації як керівництва до ефективних дій та своєчасних гнучких змін	8	2	-	2			4
Тема 14. Ключові функційні компетентності педагогів закладів з інклюзивною формою навчання	8	2	-	2			4
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	4	8			16
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього за семестр	150	28	14	14			56

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ

Тема 1. Технології інклюзивного навчання для дітей з аутизмом: світовий та вітчизняний досвід

1. Міжнародний досвід впровадження інклюзивного навчання для дітей з аутизмом.
2. Реалізація принципу наступності та застосування інклюзивних технологій (міжнародний досвід).
3. На підступах до впровадження інклюзивних технологій: вітчизняний досвід.

Ключові слова: діти з розладами аутистичного спектра, інклюзивна технологія, інклюзивне навчання.

*Рекомендована основна література [3, 5]
Рекомендована додаткова література [3, 7]*

Тема 2. Обґрунтування оптимальних форм, методів, засобів та способів організації навчання дітей з розладами аутистичного спектра

1. Показники обмеженого функціонування дітей з РАС.
2. Два принципи підходу ТЕАССН як головні чинники успіху навчання дітей з РАС.
3. Методичні поради фахівцям щодо організації навчання дітей з РАС.

Ключові слова: обмежене функціонування дітей з РАС, механічна пам'ять, гіперфокус уваги, структуроване навчання, візуальна підтримка.

*Рекомендована основна література [5]
Рекомендована додаткова література [7]*

Тема 3. Етапи командного супроводу дитини з розладами аутистичного спектра, особливості організації процедури «транзит»

1. Зміст покрокової роботи команди супроводу дитини з РАС в освітньому просторі.
2. Організація процедури «транзит».
 - 2.1. перехід між видами діяльності у межах одного заняття.
 - 2.2. Перехід від заняття у класі до заняття в інших кабінетах (додаткові освітні послуги)
3. Перехід між рівнями освітнього процесу. Ідея освітнього маршруту.

Ключові слова: міждисциплінарна команда супроводу, перехід (транзит), освітній маршрут.

*Рекомендована основна література [3, 4]
Рекомендована додаткова література [4, 8]*

Змістовий модуль 2. ТЕХНОЛОГІЇ, СПРЯМОВАНІ НА ЗАСВОЄННЯ АКАДЕМІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДІТЬМИ З АУТИЗМОМ

Тема 4. Технологія впровадження відповідного й безперешкодного середовища для дітей з аутизмом. Поняття «середовище з найменшими обмеженнями» (the least restrictive environment, LRE)

1. Поняття «Середовище з найменшими обмеженнями» (the least restrictive environment, LRE).
2. Оснащення закладів освіти задля впровадження середовища з найменшими обмеженнями.
3. Приклади модифікацій й акомодатії освітнього процесу, додаткових цілей та сервісів у контексті LRE.

Ключові слова: середовище з найменшими обмеженнями, LRE, модифікація, акомодатія, сервіси.

*Рекомендована основна література [2-4]
Рекомендована додаткова література [1-5, 8]*

Тема 5. Диференційного навчання та особливості стилю навчання дітей з аутизмом. Індивідуалізація освітнього процесу з урахуванням сильних сторін та потреб дітей з аутизмом

1. Диференційне викладання як концептуальний підхід
 2. Диференційне викладання як практична технологія
 3. Індивідуалізація освітнього процесу з опорою на диференційне викладання
- Ключові слова:* диференційне (диференційоване) навчання як практична технологія, індивідуалізація освітнього процесу.

Рекомендована основна література [3, 4]

Тема 6. Технологія «Спільне викладання» (co-teaching) у контексті організації сприятливого для навчання і розвитку усіх дітей середовища

1. Особливості технології «Спільне викладання».
2. Зміст шести моделей «Спільного викладання», чинники застосування певних моделей.
3. Переваги використання моделей «Спільного викладання».

Ключові слова: спільне викладання, моделі спільного викладання, командна робота.

Рекомендована основна література [5]

Рекомендована додаткова література [6, 7]

Тема 7. Допоміжні технології (Assistive Technology) для підтримки дітей з РАС в освітньому середовищі

1. Зміст поняття «допоміжні технології».
2. Алгоритм застосування приладів з допоміжних технологій.
3. Особливості допоміжних технологій для дітей з аутизмом в освітньому середовищі.

Ключові слова: допоміжні технології, діти з аутизмом, розумне пристосування.

Рекомендована основна література [4, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 4]

Змістовий модуль 3. Стратегії втручання як психолого-педагогічна підтримка та позитивний вплив на розвиток дітей з аутизмом

Тема 8. Організація адаптаційного періоду для дітей з РАС

1. Особливості соціально-психологічної адаптації для дітей з РАС
2. Зменшення дестабілізаційних чинників як головна умова адаптаційного періоду для учнів з аутизмом
3. Застосування технології «Моделювання шкільної ситуації»

Ключові слова: моделювання шкільної ситуації, соціально-психологічна адаптація, дестабілізаційні чинники.

Рекомендована основна література [1, 5]

Рекомендована додаткова література [3, 7, 8]

Тема 9. Формування основ навчальної діяльності у дітей з аутизмом

1. Особливості пізнавального (когнітивного, інтелектуального) розвитку осіб з аутизмом.
2. Головні принципи та шляхи розвитку пізнавальної діяльності дітей з РАС.
3. Формування навчальної діяльності у дітей з аутизмом.

Ключові слова: когнітивний розвиток, навчальна діяльність діти з розладами аутистичного спектра.

Рекомендована основна література [1, 4]

Рекомендована додаткова література [1, 2, 9]

Тема 10. Налагодження продуктивної взаємодії аутичної дитини з педагогами та однолітками

1. Особливості соціальної взаємодії дітей з аутизмом.

2. Що таке продуктивна соціальна взаємодія з педагогами і які головні орієнтири щодо формування здатності до неї.
3. Продуктивна взаємодія дітей з аутизмом з однолітками

Ключові слова: продуктивна взаємодія, взаємодія з однолітками, діти з аутизмом.

Рекомендована основна література [2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 2, 9]

Змістовий модуль 4. ВИМОГИ ДО ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ, ЯКІ РОЗБУДОВУЮТЬ ВІДПОВІДНЕ ТА БЕЗПЕРЕШКОДНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ

Тема 11. Головні тенденції та принципи сучасного освітнього процес: позиція педагога

1. Міжнародна методична розробка «Інструмент професійного розвитку для покращення якості роботи педагогів».

2. Головні орієнтири для досягнення сучасної якісної освіти.

3. Дослідження стану професійного розвитку фахівців інклюзивних класів (за «Інструментом професійного розвитку для покращення якості роботи педагогів»).

Ключові слова: цільові галузі, професійний розвиток педагога, індикатор якості роботи педагога.

Рекомендована основна література [1, 5]

Рекомендована додаткова література [6, 7]

Тема 12. Вміння фахівців налагоджувати партнерські стосунки з батьками аутичних дітей

1. Особливості ситуації у родині, яка виховує дитину з РАС

2. Роль батьків в освітньому процесі дітей з РАС

3. Шляхи налагодження партнерських стосунків між педагогами і батьками

Ключові слова: партнерство, родини дітей з особливими потребами, співпраця фахівців та батьків.

Рекомендована основна література [1, 3, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [3, 4, 7]

Тема 13. Майстерність розроблення супровідної документації як керівництва до ефективних дій команди супроводу та своєчасних гнучких змін

1. Типова документація учасників команди супроводу дітей з ООП.

2. Невідповідність українських освітніх документів матеріалам зарубіжних країн, підміна змісту.

3. Необхідні орієнтири для розроблення дієвої супровідної документації.

Ключові слова: індивідуальна програма розвитку, моніторинг, документація для інклюзивного навчання.

Рекомендована основна література [1-5]

Рекомендована додаткова література [1]

Тема 14. Ключові функційні компетентності педагогі закладів з інклюзивною формою навчання

1. Професійно-педагогічна компетентність педагога.

2. Інклюзивна компетентність педагогів.

3. Компетентність педагогів щодо навчання і розвитку дітей з аутизмом у закладах освіти.

Ключові слова: компетентність фахівців, рефлексія педагогів, самовдосконалення педагогів.

**Рекомендована основна література [4, 5]
Рекомендована додаткова література [7]**

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів з модуля «Технології інклюзивного навчання дітей з розладами аутистичного спектра»

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	3	3	4	4
Відвідування практичних занять	1	3	3	4	4	3	3	4	4
Робота на практичному занятті	10	3	30	4	40	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
	Разом		76	-	93	-	76	-	93
Максимальна кількість балів: 338									
Розрахунок коефіцієнта: $k=338/60=5,63$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. Загальні питання організації освітнього процесу для дітей з аутизмом

Тема 1. Особливості технологій інклюзивного навчання для дітей з аутизмом: світовий та вітчизняний досвід (4 год.).

Завдання: складіть таблицю, у якій зазначте ті перешкоди впровадження інклюзії, які є значущими, на Ваш розсуд. До кожної перешкоди підберіть ідеї щодо подолання цих перешкод.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 2. Обґрунтування оптимальних форм, методів, засобів та способів організації навчання дітей з розладами аутистичного спектра (4 год.).

Завдання: Продумати та описати методичні поради саме для тьютора початкової школи щодо організації навчання дітей з РАС.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.

3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 3. Поетапність командного супроводу дитини з розладами аутистичного спектра, особливості організації процедури «транзит» (4 год.).

Завдання: З опорою на ідеї, які застосовують щодо переходу дитини з РАС від одного виду діяльності до іншого, розробіть рекомендації, які прийоми і засоби можна застосувати, щоб позитивно вплинути на ситуацію, коли дитина з аутизмом не хоче:

- виходити з дому на вулицю.
- відірватися від каруселі на дитячому майданчику, коли вже пора йти додому.
- припинити дивитися мультфільми, а вже прийшов фахівець для занять з нею.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б

Змістовий модуль 2. Технології, спрямовані на засвоєння академічних компетентностей дітьми з аутизмом

Тема 4. Технологія впровадження відповідного й безперешкодного середовища для дітей з аутизмом. Поняття «середовище з найменшими обмеженнями» (the least restrictive environment, LRE) (4 год.).

Завдання: Проаналізуйте рівні індивідуальної підтримки та допомоги дітям з ООП (за презентацією) і напишіть свій варіант того, як кожний з 5 пунктів може бути реалізовано для певної дитини з РАС (за Вашим вибором – низько- чи високофункційної).

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 5. Технологія диференційного навчання та особливості стилю навчання дітей з аутизмом. Індивідуалізація освітнього процесу з урахуванням сильних сторін та потреб дітей з аутизмом (4 год.).

Завдання: Опишіть практику диференційованого викладання (зі свого досвіду). Які зміни відбудуться: а) на рівні змісту; б) на рівні процесу; в) на рівні результату (продукту) навчання однієї дитини?

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 6. Технологія «Спільне викладання» (co-teaching) у контексті організації сприятливого для навчання і розвитку усіх дітей середовища (4 год.).

Завдання. У другому розділі посібника «Спільне викладання» (2015) подано приклади кожної з шести моделей спільного викладання.

Проаналізуйте кожний приклад і подайте свій коментар у такій таблиці :

Назва моделі із стратегії «Спільне	Короткий зміст прикладу	Коментар: Які переваги надає такий підхід і чому?
------------------------------------	-------------------------	--

викладання»		
1.		

Завдання 2. Напишіть, який приклад Вам сподобався більше за всіх інших і чому?

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 7. Допоміжні технології (Assistive Technology) для підтримки дітей з РАС в освітньому середовищі (4 год.).

Завдання: Розробіть два ланцюжки завдань (вказівки) на смужці для того, щоб дитина з РАС краще орієнтувалася на уроці (занятті), при переході з одного приміщення в інше, на перерві у закладі освіт, на прогулянці у шкільному дворі (майданчику закладу дошкільної освіти), у ситуації ігрової діяльності тощо.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Змістовий модуль 3. Стратегії втручання як психолого-педагогічна підтримка та позитивний вплив на розвиток дітей з аутизмом

Тема 8. Організація адаптаційного періоду для дітей з РАС (4 год.).

Завдання: Структуруйте 4 завдання для дитини з РАС у контексті оформлення «робочої системи». Завдання мають бути у коробках (файлах, папках), окрім того, має бути алгоритм їх виконання, що враховує і відпрацювання соціальної функції.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 9. Формування основ навчальної діяльності у дітей з аутизмом (4 год.).

Завдання: Розробити рекомендації щодо поведінки з аутичною дитиною у закладі освіти з метою ефективності її навчання. Оформити у форматі книжечки з малюнками.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 10. Налагодження продуктивної взаємодії аутичної дитини з педагогами та однолітками (4 год.).

Завдання: Проаналізуйте подані у лекційному матеріалі соціальні прояви дітей з аутизмом і розподіліть їх на 3-5 груп за таким принципом

На 1 місці - ті навички, які, на Ваш розсуд, в першу чергу треба розвивати у дітей з аутизмом, а на останньому - ті навички, які мають менш виражену значущість для них. Обґрунтуйте свою позицію, взявши докази: 1) з лекції, 2) з наданої літератури, 3) свої власні роздуми.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Змістовий модуль 4. Вимоги до фахівців закладів освіти, які розбудовують відповідне та безперешкодне навчання дітей з аутизмом

Тема 11. Головні тенденції та принципи сучасного освітнього процесу. Позиція педагога (4 год.)

Завдання: Проаналізуйте представлене у лекційних матеріалах наукове дослідження. Розробіть рекомендації щодо нових орієнтирів для педагогів, виходячи з ідей «Інструменту професійного розвитку» та виявлених прогалин у професійної діяльності учасників дослідження.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 12. Вміння фахівців налагоджувати партнерські стосунки з батьками аутичних дітей (4 год.)

Завдання: Серед представлених у лекційних матеріалах восьми стратегій подолання батьківського стресу оберіть одну, за якою підготуйте інформаційне повідомлення на 5-7 хвилин. Спосіб оформлення – презентація або ілюстрований реферат.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 13. Майстерність розроблення супровідної документації як керівництва до ефективних дій команди супроводу та своєчасних гнучких змін (4 год.)

Завдання: Розробіть структуру портфоліо для дитини з аутизмом. Обґрунтуйте доречність і саме той чи інший порядок розташування структурних компонентів документу.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 14. Ключові компетентності педагогів закладів з інклюзивною формою навчання (з урахуванням особливих) (4 год.)

Завдання: Проаналізуйте представлені у лекції додаткові вміння педагогів по роботі з аутичними дітьми. Проілюструйте двома прикладами обране за бажанням «додаткове вміння». Для виконання цієї роботи спирайтеся на власний, або описаний у доступній літературі (або за відеоматеріалами) досвід.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Тестування «Загальні питання організації освітнього процесу для дітей з аутизмом» (16 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – від 1 до 2,5 балів	25 балів
МКР 2	Тестування «Технології, спрямовані на засвоєння академічних компетентностей дітьми з аутизмом» (14 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – від 1 до 2,5 балів	25 балів
МКР 3	Тестування «Стратегії втручання як психолого-педагогічна підтримка та позитивний вплив на розвиток дітей з аутизмом» (16 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – від 1 до 2 балів	25 балів
МКР 4	Тестування «Вимоги до фахівців закладів освіти, які розбудовують відповідне та безперешкодне навчання дітей з аутизмом» (16 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – від 1 до 2 балів	25 балів

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Письмова.

Критерії оцінювання завдань

За перше завдання (репродуктивного характеру) – максимум 10 балів за правильну відповідь, яка демонструє знання і розуміння теоретичного матеріалу.

За друге завдання (аналітичне) – максимум 10 балів за правильну, розгорнуту відповідь, з наявним аналізом та аргументацією власної позиції щодо змісту питання.

За третє завдання (практичне) – максимум 20 балів за правильну, розгорнуту відповідь, яка на достатньо високому рівні презентує сформованість у студента професійних компетентностей у сфері навчання, виховання і розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

6.5. Орієнтовний перелік питань для підготовки до екзамену.

Питання репродуктивного характеру:

1. Дайте визначення інклюзивної технології. Представте перелік 5 переваг, які з'являються завдяки застосуванню інклюзивних технологій.
2. Назвіть переваги інклюзивного навчання для осіб з особливими освітніми потребами, в цілому і для дітей з аутизмом, зокрема.
3. Представте складнощі впровадження інклюзивного навчання для дітей з аутизмом (виходячи з їхніх особливих освітніх потреб).

4. Представте етапи командного супроводу дитини з РАС.
5. Розкрийте сутність поняття перехід (транзит) у контексті індивідуального освітнього маршруту для дитини з аутизмом.
6. Обґрунтуйте необхідні методи, засоби і способи щодо організації навчання для дітей з РАС.
7. Розкрийте поняття «середовище з найменшими обмеженнями» для дітей з аутизмом.
8. Представте допоміжні технології для підтримки дітей з РАС в закладі освіти.
9. Розкрийте зміст поняття «адаптаційний період» для дітей з РАС на початку її освітнього процесу разом з однолітками.
10. Представте етапи оволодіння дитиною з аутизмом основами навчальної діяльності.
11. Розкрийте зміст стратегії «Моделювання шкільної ситуації» для дітей з РАС.
12. Дайте визначення головних умов долучення дитини з аутизмом до інклюзивного навчання.
13. Розкрийте зміст вислову «нормалізація психофізіологічного стану дитини з аутизмом».
14. Назвіть чинники успішної роботи команди супроводу дітей з аутизмом.
15. Розкрийте умови налагодження продуктивної взаємодії аутичної дитини з педагогами.
16. Розкрийте умови налагодження продуктивної взаємодії аутичної дитини з однолітками.
17. Представте специфіку позиції вчителя, необхідну для успішного інклюзивного процесу, а особливо – у тому класі, де вчиться дитина з РАС.
18. Розкрийте умови налагодження партнерських стосунків фахівців і батьків дітей з аутизмом.
19. Представте перелік необхідних компетентностей, якими має володіти педагог, у класі якого вчиться дитина з аутизмом.
20. Розкрийте особливості індивідуальної програми розвитку, розробленої для дитини з аутизмом.
21. Розкрийте головні принципи підходу з науково доведеною ефективністю ТЕАССН.
22. Розкрийте суть партнерської взаємодії у роботі фахівців команди супроводу та батьків дітей з аутизмом.
23. Розкрийте поняття «зменшення дестабілізаційних чинників» у контексті допомоги дітям з аутизмом.
24. Дайте відповідь на питання: «Що таке технологія самооцінки фахівців за «Інструментом професійного розвитку педагога».
25. Розкрийте показники обмеженого функціонування дітей з РАС.

Питання аналітичного характеру:

1. Дайте відповідь на питання: як індивідуалізація освітнього процесу може враховувати сильні сторони та потреби дітей з аутизмом.
2. Розкрийте переваги для дитини з аутизмом щодо застосування моделей «станції» та «командна робота» (зі стратегії «Спільне викладання»).
3. Розкрийте переваги для дитини з аутизмом щодо застосування моделей «альтернативне викладання» та «паралельне викладання» (зі стратегії «Спільне викладання»).
4. Обґрунтуйте необхідність ролі батьків як повноцінних учасників команди супроводу у випадку навчання дітей з РАС
5. Порівняйте різні формати навчання дітей з аутизмом: звичайний клас, інклюзивний клас, спеціальний клас. Представте свою думку про те, який формат є переважним для цих дітей і чому?
6. Дайте відповідь на питання: яка, на Ваш розсуд, інклюзивна технологія є найдієвішою щодо навчання і розвитку дітей з РАС.
7. Розробіть алгоритм перетворення класної кімнати з урахуванням принципів підходу ТЕАССН.

8. Представте ситуацію, коли дитину з аутизмом супроводжує мультидисциплінарна команда і другу ситуацію, коли супровід здійснює міждисциплінарна команда. Чим будуть вирізнятися ці дві ситуації.
9. Проаналізуйте доречність застосування додаткових посібників та послуг для дітей з аутизмом.
10. Представте алгоритм долучення однолітків як помічників педагога щодо освітнього процесу дитини з аутизмом..
11. Наведіть приклад наступності в освітньому маршруті дітей з аутизмом.
12. Наведіть приклади адаптації та модифікації освітнього процесу для дитини з аутизмом.
13. Дайте відповідь на питання: як можна адаптувати завдання для дитини з аутизмом, Виходячи з її особливих освітніх потреб.
14. Розробіть чотири SMART-цілі, типові для дітей з аутизмом.
15. Порівняйте можливості низько- і високотехнологічних стратегій для дітей з аутизмом. Дайте відповідь на питання, які з цих груп стратегій більш ефективні для дітей з аутизмом.
16. Представте алгоритм освоєння дитиною з аутизмом просторово-часових параметрів процесу перебування у школі
17. Дайте приклади сильних сторін дітей з аутизмом.
18. Наведіть приклади, яким чином можна у дітей з аутизмом розвивати довільність та здатність до самостійного планування і послідовного розгортання власних дій.
19. Зробіть порівняльний аналіз різних моделей технології «спільного викладання» (co-teaching) у контексті навчання дітей з аутизмом.
20. Проаналізуйте типові складнощі когнітивного плану для дітей з аутизмом. Представте шляхи подолання цих труднощів.
21. Представте шляхи розвитку емоційного інтелекту у дитини з аутизмом у закладі дошкільної освіти.
22. Опишіть приклади гарно структурованого освітнього середовища (у контексті навчання дітей з аутизмом).
23. Представте приклад успішної взаємодії з аутичною дитиною, коли педагог спирається на її інтереси і переваги.
24. Сформулюйте умови, за яких діти з аутизмом набуватимуть позитивний досвід перебування у колективі однолітків.
25. Розкрийте умови, необхідні для розроблення успішної індивідуальної програми розвитку для аутичної дитини. Обґрунтуйте доречність власної думки.

Питання практичного характеру:

1. Проаналізувавши подану психолого-педагогічну характеристику на дитину середнього дошкільного віку з аутизмом, розробіть план відповідного перетворення освітнього простору, зважаючи на її особливі освітні потреби.
2. Розробіть методичні поради педагогам закладу загальної середньої освіти, які будуть супроводжувати дитину з РАС (за визначеними для неї актуальними цілями).
3. Напишіть план дій вчителя-логопеда, який не знає, що робити з аутичною дитиною, яка демонструє проблемну поведінку (кричить, плаче) у ситуаціях переходу від одного виду діяльності до іншого.
4. Розробіть систему корекційно-розвивальних занять для дитини з аутизмом, проаналізувавши її характеристику (структуруйте ці заняття за двома півріччями і обґрунтуйте свій вибір).

Розробіть зміст навчання дитини з аутизмом з використанням моделі «Станції» (за технологією спільне викладання).

7. Навчально-методична картка з дисципліни «Технології інклюзивного навчання дітей з розладами аутистичного спектра»
Разом: 120 год., лекції – 28год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 14 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 26 год.,
семестровий контроль – 30 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			
Назва модуля	Загальні питання організації освітнього процесу для дітей з аутизмом			Технології, спрямовані на засвоєння академічних компетентностей дітьми з аутизмом			
Кіл. балів за модуль	76 балів			93 балів			
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми Лекцій	Технології інклюзивного навчання для дітей з аутизмом: світовий та вітчизняний досвід (1 б.)	Обґрунтування оптимальних форм, методів, засобів та способів організації навчання дітей з розладами аутистичного спектра (1 б.)	Етапи командного супроводу дитини з розладами аутистичного спектра, особливості організації процедури «транзит» (1 б.)	Технологія впровадження відповідного й безперешкодного середовища для дітей з аутизмом. Поняття «середовище з найменшими обмеженнями» (1 б.)	Технологія диференційного навчання та особливості стилю навчання дітей з аутизмом. (1 б.)	Технологія «Спільне викладання» (co-teaching) у контексті організації сприятливого для навчання і розвитку усіх дітей середовища (1 б.)	Допоміжні технології (Assistive Technology) для підтримки дітей з РАС в освітньому середовищі (1 б.)
Теми семінар. зан.	Технології інклюзивного навчання для дітей з аутизмом: світовий та вітчизняний досвід (1 б.)	Обґрунтування оптимальних форм, методів, засобів та способів організації навчання дітей з розладами аутистичного спектра (1 б.)	Етапи командного супроводу дитини з розладами аутистичного спектра, особливості організації процедури «транзит» (1 б.)			Технологія «Спільне викладання» у контексті організації сприятливого для навчання і розвитку середовища (1 б.)	

Робота на семінар. зан.	10 балів	10 балів	10 балів			10 балів	
Теми практ. занять				Технологія впровадження відповідного й безперешкодного середовища для дітей з аутизмом (1 б.)	Технологія диференційного навчання та особливості стилю навчання дітей з аутизмом (1 б.)		Допоміжні технології (Assistive Technology) для підтримки дітей з РАС в освітньому середовищі (1 б.)
Робота на практ. зан.				10 балів	10 балів		10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			
Модулі	Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV			
Назва модуля	Стратегії втручання як психолого-педагогічна підтримка та позитивний вплив на розвиток дітей з аутизмом			Вимоги до фахівців закладів освіти, які розбудовують відповідне та безперешкодне навчання дітей з аутизмом			
Кіл. балів за модуль	76 балів			93 балів			
Теми	8	9	10	11	12	13	14
Теми Лекцій	Організація адаптаційного періоду для дітей з РАС (1 б.)	Формування основ навчальної діяльності у дітей з аутизмом (1 б.)	Налагодження продуктивної взаємодії аутичної дитини з педагогами та однолітками (1 б.)	Головні тенденції та принципи сучасного освітнього процесу: Позиція педагога (1 б.)	Вміння налагоджувати партнерські стосунки з батьками аутичних дітей (1 б.)	Майстерність розроблення супровідної документації як керівництва до ефективних дій та своєчасних гнучких змін (1 б.)	Ключові функційні компетентності педагогів закладів з інклюзивною формою навчання (1 б.)

Теми семінар. зан.	Організація адаптаційного періоду для дітей з РАС (1 б.)	Формування основ навчальної діяльності у дітей з аутизмом (1 б.)	Налагодження продуктивної взаємодії аутичної дитини з педагогами та однолітками (1 б.)				
Робота на семінар. зан.	10 балів	10 балів	10 балів				
Теми практ. занять				Головні тенденції та принципи сучасного освітнього процесу. Поziція педагога (1 б.)	Вміння налагоджувати партнерські стосунки з батьками аутичних дітей (1 б.)	Майстерність розроблення супровідної документації як керівництва до ефективних дій та своєчасних гнучких змін (1 б.)	Ключові функційні компетентності педагогів закладів з інклюзивною формою навчання (1 б.)
Робота на практ. зан.				10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			

Всього: 338 бал. $K=338/60=5,63$.

8. Рекомендовані джерела

Основна література (базова):

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с. – Режим доступу: http://nmcio.ippp.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Assist_teacher_4_All_print.pdf
2. Данілавічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілавічутє, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»)
3. Інклюзивна освіта від А до Я: порадник для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с. – Режим доступу: http://monachinivka-nvk.kupyansk.info/files/docs/2017/9894_Inklyuzivna_osvita_vid_A_do_Ya_1.pdf
4. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві; пер. з англ. [Електронний ресурс]. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/37/>
5. Мартинчук О.В. *Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища : монографія / О. В. Мартинчук. – К.: Видво учбової літератури, 2018. – 420 с. (на кафедрі)*
6. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Колупаєвої А.А. - К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. - 124 с.
7. Скрипник Т.В. Підготовка дитини з розладами аутистичного спектра до навчання у закладі освіти. К.: Альянт, 2019. – 84 с.
8. Тэнкерслей Д., Брайкович С., Хандзар С. Инструмент профессионального развития для улучшения качества педагогов начальной школы. – Режим доступу: <http://docplayer.ru/31365106-Instrument-professionalnogo-razvitiya-dlya-uluchsheniya-kachestva-raboty-pedagogov-nachalnoy-shkoly.html>

Додаткова література:

1. Дмитриева Т.П. Организация деятельности координатора по инклюзии в образовательном учреждении: методические рекомендации. – М.: Центр «Школьная книга», 2010. – 85 с.
2. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королюк / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]/ – 2016. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Нова українська школа : порадник для вчителя / [Н. З. Софій, О. В. Онопрієнко, Ю. М. Найда та ін.; за заг. ред. Н. М. Бібік]. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.

5. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН України від 08.06.2018 р. № 609
6. Семаго Н.Я., Семаго М.М. Проблемные дети: Основы диагностической и коррекционной работы психолога. — М.: АР-КТИ, 2000. - 208 с.
7. Середовище, що належить дітям: порадник для педагогів закладів дошкільної освіти. Упорядковано: Наталія Софій, Юлія Найда. 2019. – 68 с.
8. Скрипник Т. В. Стандарти психолого-педагогічної допомоги дітям з розладами аутичного спектра: навч.-метод. посіб. / Т. В. Скрипник. – К.: «Гнозис», 2013. – 60 с.
9. Скрипник Т. В. Стратегії класного менеджменту для інклюзивного середовища // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 9, у 2 т. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006; 2017. – Т.2. – С. 215-223.
10. Софій Н. З., Кузьменко В.І. Про сто і один метод активного навчання.- К.: Крок за кроком, 2003.–116 с.
11. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб. / Укладач – Скрипник Т., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 56 с. – Режим доступу: <file:///C:/Users/%D0%A2%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D0%B0/Downloads/Tehnologii%20Autizma.pdf>